

ૐ

॥ તત્સન્ પરમાત્મને નમઃ ॥

સુર્ય કાન્ત

નાટકનો સંક્ષિપ્ત સાર અને જાયનો.

શ્રી લક્ષ્મીકાન્ત નાટક સમાજ મારે

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

કાન્તીલાલ દેશનલાલ

માલેક—શ્રી લક્ષ્મીકાન્ત નાટક સમાજ.

હાલ મું. મુરત, જ્યેષ્ઠ થીએટર.

આવૃત્તિ ૧ લી

સને ૧૯૧૮

પ્રત ૨૦૦૦

મુરત, ભાગાનબાવ રોડપર આવેલા ધી “ રાંદેર ” પ્રિન્ટીંગ
પ્રેસમાં રતિલાલ દુલ્લભદાસે છાપી.

કિંમત બે આણા.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
સામદાવાદ
ગુજરાતી ઓપીરાઈટ-સંગ્રહ

બા નાટક આખતના દરેક દક્ક ૧૮૬૭ના રૂપ મા એકટ પ્રમાણે
માલેદ્રાએ પોતાને સ્વાધીન રાખ્યા છે. માટે તેમની રજા
સિવાય દ્રાષ્ટ્રએ લજવાવું, લજવાવું અગર
છાપવું યા છપાવવું નહીં.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીરાશ્રિત વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૩૮૪ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ સૂર્યકાન્ત - ગાયનો

વિષયક - ૨૨૪

ૐ

સૂર્ય કાન્ત

નાટકનો હંકસાર.

પ્રારંભ નાન્દી.

અંક પહેલો.

પ્રવેશ ૧ લો—રાજકુમાર સૂર્ય કાન્ત પોતાના મહેલમાં મીત્રો સાથે મોજમજ કરતો દેખાય છે; નાયકનો નાય મુજરો ધાય છે; શરાખના વખાણ કરી પીવાય છે. ત્યાં ચોપદાર આવી સૂર્ય કાન્તને એક પત્ર આપે છે. પોતાનો પત્ર છે, પરંતુ મોજશોખમાં હુખેલો કુમાર પત્રને પાછો આપી વીધાય કરે છે. ચોપદારનું જખું નીત્રાની ગમ્મત, નાયકનો નાય.

પ્રવેશ ૨ જો—સમરસીંહની કચેરી. દીવાન પ્રત્યે રાજ્યની ક્ષેમ કુશળતાનો પ્રશ્ન દીવાનજી, સૂર્ય કાન્તની વાલ્ય ચક્રણને માટે ખેદ કરે છે. સમરસીંહ તેનો ખુલાસો પુછે છે. નાના પુત્ર વીરસીંહના મોદાથી સાંભળી,

રાજાને ક્રોધ. ત્યાં સુર્ય કાન્તને પ્રવેશ. સંમરમીલે
સુર્ય કાન્તને આસનપર બેસતાં અટકાવે. પીતા
પુત્ર વચ્ચે તકરાર.

૨૦૯૦.

પ્રવેશ ૩ જે—રસ્તાપર દીવાનજી તથા વીરસીંહને રાજ્ય સંબંધી
વિવાદ. સુર્ય કાન્તની તરફમાં શ્રેષ્ઠ લાગણી.

પ્રવેશ ૪ થા—સ્થળ ઉપ્યાન સોમદેવનું નીકળી સુર્ય કાન્ત માટેના
વિચાર. આદ બગીચામાં બેસવું ત્યાં જળા લરવા
જતી પનીઆરીઓનું મીલન. વસુમતી તથા
પ્રીયવંદાની સાથે સોમદેવની ગમ્મત. વસુમતી પર
આશક સખીઓની મળક.

પ્રવેશ ૫ થા—જુગારખાનામાં કુમાર સુર્ય કાન્ત, સોમદેવ તથા
મંત્રી સાથે પ્રથમની માફક મોજમગ્ન કરે છે.
રાજા, દીવાન તથા રાણી વીગેરેનું આગમન.
રાજાને સુર્ય કાન્તને જોઈ ક્રોધ. બદમાશ મંત્રીને
પકડી જેલમાં મોકલવા ને સુર્ય કાન્તને હૃદયપરની
શીક્ષા. રાણીના બોધ વચન. સંમરસીંહને ક્રોધ.

૨૦૯૦.

પ્રવેશ ૬ થા—રસ્તા પર સોમદેવના વિચાર. ત્યાં પ્રીયવંદાનું પત્ર
લઈ આવવું. સોમદેવ પત્ર લાવનારી પર શીદા.
ત્યાં વસુમતીનું આવવું. સોમદેવને ધમકી.
સોમદેવની ગમ્મત.

પ્રવેશ ૭ મો—જમીયામાં કનકમંજરી તથા રાગ મંજરી પોતાની સખાઓ સાથે વિનોદ કરે છે. સ્વપ્ન દર્શનની વાત. ત્યાં સોમદેવ મહારાજ આવી નંદાય જોયું. કનકને સુર્ય કાન્ત સાથે લગ્ન થશે, એમ કહેવું. બ્રહ્મણમાં સોમદેવની વસુમતી સાથે લગ્નની માંગણી. સુર્ય કાન્તની શોધમાં.

પ્રવેશ ૮ મો—સ્તાપર સુર્ય કાન્ત, દેશવટાના વીચાર. પીનાના કોવથી પોતે સુધર્યો જેથી પીતાનો ઉપકાર. ત્યાં નાના વીરસીદનું આવવું, સુર્યકાન્તને પાછો વળવા વીનંતી, સુર્યકાન્તની અડગ ટેક, સોમદેવની શંકરનું તપ કરવાને ભલામણ.

પ્રવેશ ૯ મો—જંગલમાં સુર્યકાન્ત ખેદ પામી કટાર ખાઈ મરવું પામે છે ત્યાંજ શંકર પાર્વતીનું આરાગમન. પાર્વતીની હાહ. સુર્યકાન્ત સજીવન ત્યાં મેનકાનું આવવું. સુર્યકાન્તને પોતાના પ્રેમમાં ફસાવાની સુકિત. ખાદ કનકમંજરી, રાગમંજરી તથા સોમદેવનું આવવું થતાં મેનકા સંતાપ છે. કનકમંજરી સુર્યકાન્તને જગાડે છે. દ્રષ્ટી મીલન થતાં મેનકા સુર્યકાન્તને ઉપાડી ચાલી જાય છે. કનકમંજરી મૂર્છિત.

ટુબી.

ટુ. પ.

અંક બીજો.

—૩૦૬—

પ્રવેશ ૨ લો—સુર્યકાન્તના પીતાનો મંદવાળા વીરસીંહની સેવા. દેહ
વીરેની દવા. સમરસીંહ દેવલોક. સર્વની દીલગીરી.

પ્રવેશ ૨ જો—ગંગામાં કનકમંજરીનો અક્ષોસ. સુર્યકાન્તને
મેનકા ઉપાડી ગઈ તેની દીલગીરી. સોમદેવની
ધીરજ. કનકમંજરીને દેવીનું તપ કરવા કહેવું.
કનકમંજરીનું દેવી તપ કરવા જવું. બાદ મેનકા
તથા રંભાનું આવવું. કનક દેવીનું તપ કરશે.
તો આપણે શિકાર જશે. મંત્ર આપનાર સોમદેવને
ખોલાવી રાક્ષસને મોંપવો, અને બનાવટી દેવી થઈ
કનકને રક્ષાવવાની રંભાની પેરવી.

પ્રવેશ ૩ જો—મેનકાનું ભુવન. સુર્યકાન્ત. મેનકાની પ્રેમ વાચના
સુર્યકાન્તનો નકાર. આપથી ભરમ કરવાની કોશીશ
આકાશ વાણીમાં મનાઈ કરવી. સુર્યકાન્તને કારા
અહમાં પુરવા હુકમ. સુર્યકાન્તની શંકર સ્તુતી.
શંકર પ્રાગટ્ય. સુર્યકાન્તને મુક્ત કરવો.

પ્રવેશ ૪ થો—દેવીમંદીર કનકમંજરીનું તપ. નાની બહેન
ગંગમંજરી. કનકની દીન હાલતથી દીલગીર. ત્યાં
વીરસીંહનું બાઈની શોધમાં આગમન. રાગમંજરી
તથા વીરસીંહનો સંવાદ. સુર્યકાન્ત માટે પુછાણ.

મેનકાના પાસમાં ફેદ છે. તે સમાચાર બાદ
રામમંજરીનો વીરસીદ પ્રત્યે પ્રેમ બાદ તપના
પ્રભાવે દેવી પ્રસન્ન. કનકને વરદાન.

પ્રવેશ ૫ મો—શીવભુવનમાં. શંકર તથા પાર્વતી. તથા નારદ
પાર્વતીની વાતમાં સુર્યકાન્તનો વિષય આવે છે.
બાદ શંકર પાર્વતીની હક નારદની દોડકી.

પ્રવેશ ૬ દો—સ્થળવન. કનકમંજરી સુર્યકાન્તની શોધમાં. ત્યાં
રંભાનું મળવું કનકમંજરીને સુર્યકાન્ત મળશે.
એમ લાલચ બતાવવી, ને જાળમાં સપડાવી દેવી.
કનક તથા રાગને વિદાય કરી. રંભાનું જવું.

પ્રવેશ ૭ મો—જંગલમાં સુર્યકાન્તની દીલગીરી. સંધ્યા અંધ
જવું. ત્યાં સોમદેવને ખરવા રાક્ષસ આવે છે.
સુર્યકાન્ત આવી તેનો ખત્યાવ કરે છે. બાદ
સોમદેવ તથા સુર્યકાન્તની વાતચીત કનકમંજરીને
રંભા લઇ ગઈ તે વાત. બાદ વીરસીદનો સમાગમ
બંને ભાઈનું મીલન. શહેર તરફ ચાલવાને બહાનુ
સુર્યકાન્તનો ઇનકાર. દેવી કનકમંજરીને છોડાવવાનો
પ્રયત્ન. પૂર્વનો મદન અવતારી સુર્યકાન્ત, શંકરની
મદદથી કનક તથા રાગને જીવે છે. (ઇંદ્રગણ)

રૂબો.

ફો. ૫.

અંક ત્રીજો.

—૩૦૬—

પ્રવેશ ૧ લો—જંગલ, અગ્નીકુંડ, કનકમંજરી તથા રાગમંજરીનો વસોપાત. મેનકા આવી. કનકને સુર્યાકાન્તને ભૂલી જવા કહેવું. કનકમંજરીનું મન અડગ રાગમંજરી સાથે કનકમંજરીને બળીદાન આપવાની રંભાની તૈયારી. ત્યાં સુર્યાકાન્ત તથા વારસીદનું આગમન. રંભા સાથે વિવાદ. મહેશનું પ્રગટ થવું. કનક મંજરીનો છુટકારો.

૨૦લો.

પ્રવેશ ૨ જો—મેનકાનું ભુવન. મેનકા તથા રંભાની વાત. શંકરે સુર્યાકાન્તની મદદ કરી. જેથી કોવમાં આવી મેનકા આપ દેવા તૈયાર થાય છે. ત્યાં શંકરનું પ્રગટ થઈ મેનકાનો હાથ પકડવો. મેનકા તથા શંકરનો સંવાદ. ત્યાં નારદનું આગમન નારદજી કળીયુગનો પ્રભાવ પુછે છે. શંકરનું કળીયુગી જી માટે વીવેચન. નારદની મેનકાનું મન શાન્ત કરવા વીનંતી. શંકર પ્રભાવે કરી સુર્યાકાન્તની ચોખ્ખતા બતાવે છે. સુર્યાકાન્ત વીનુંનો ભક્ત છે. તના દશ ન થતાં મેનકાનો રોષ ઉતરી જાય છે. તે સુર્યાકાન્તને દુઃખ કહી શું. તે માટે પરતાવ છે.

ગારદેવના, કહેવાથી સુર્યકાન્તની ક્ષમા માગવા
મેનકા તથા રંભાનું જવું.

પ્રવેશ ૩ જો—સોમદેવનું મકાન. સોમદેવ વીરસીંહમાં. ત્યાં વસુમતીનું
આવવું. લગ્ન વીરસીંહની વાત. બેઠેની ગમ્મત
ના કરાર. સાડી ચોળીની માંગણી. ગમ્મત.

પ્રવેશ ૪ થો—મહેત્રમાં સુર્યકાન્ત. વીરસીંહની ગળ્યાભિષેક માટે
વાતચિત્ત ત્યાં સોમદેવ તથા વસુમતીનું આવવું.
ગોરદેવની ગમ્મત સુર્યકાન્તને સોમદેવને ગામની
બહીસ વીરસીંહ તરફથી વસુને જાગીર. સુર્ય.
તથા વીરનું જવું. બાદમાં સોમદેવ તથા વસુમતી
ની રમુજ.

પ્રવેશ ૫ મો—રાજકચેરી. સુર્યકાન્ત તથા વીરસીંહ બેઠા છે. ત્યાં
મેનકા તથા રંભા આવી પોતાના અપહૃત્યની ક્ષમા
માંગે છે. બાદ શંકરનું આવવું. સુર્યકાન્તનું
પૂર્વજન્મ જ્ઞેતાંત કહેવું વિશ્વનું પ્રગટ આશીર
વચન] કનકમંજરી તથા સુર્યકાન્ત, વીરસીંહ તથા
રાગમંજરી, સોમદેવ તથા વસુમતીનો હસ્તમેળાવ.
શંકરની આશીષ.

આનંદ.

આનંદ.

આનંદ.

* સમાપ્ત. *

નાટકનાં પાત્રો.

પુરૂષ પાત્રો.

સમરસીંહ	કંચન નગરનો સુપત્રી
સુય કાન્ત	સમરસીંહનો પાટવી પુત્ર
વીરસીંહ	સમરસીંહનો દુટ્ટો પુત્ર
દીવાન	સમરસીંહનો
સોમદેવ	ગોર
સેંકર	મહેશ્વર
ચીરનું	સર્વ પાલક વિશ્વાધર
નારદ	દેવરૂપી

સીરાય ચોપદાર, વૈદ, રક્ષસ, સૈનીકા, વીગેરે વીગેરે.

સ્ત્રી પાત્રો.

કનકમંજરી	સુયકાન્તની પત્ની
રાગમંજરી	વિરસીંહની પત્ની
વસુમતી	કનકમંજરીની સખી સોમદેવની સ્ત્રી
પ્રીયવંદા	}	સખીઓ
માલતી				
માધવી				
પાવતી	મહેશની સ્ત્રી
મેનકા	}	સ્વર્ગની અપસરા
રત્ના				
દુષ્ટી	શકતી

સીરાય નાયકા, કંચનીઓ, દાસીઓ, સખીઓ, વીગેરે વીગેરે.

શ્રી સૂર્ય કાન્ત

નાટકનાં ગાયનો,

અંક પહેલો.

(મંગળાયરણ.)

બાળાઓ—

પરમ પુરૂષ રમાપતી નામું,
શરણે ચરણે મુખ પામું,
દરશથી દીન દુઃખ વામું,—
ધ્યાન ધરું જગપતી તારું,
ત્રાતા દુઃખભંજન જગત આધાર,
સદ્મી કાન્ત શરણે તવ તાર.—

બાળા—

૧

જગસ્વામી, ભંકતોની લીડ વીરામી—
હાંહાં સ્યામ પાય પ્રણામી—વારી વીણુ.
મંગળ મુરતિ બહુ નામી,
સૌના છે અંતરભામી;....તિબ્કામી,—

ફુપદ તનયાને ઉદ્ધારી;....ગીરધારી,
પટકુળને પુર્વા બલીહારી....બલધારી,
અવીનાશી વાસી એ ગૌચારી...સુખકારી;

દોસ્ત—

૨

“પીયે જે મંય બઝાહીર કીસ્કી હમકે સાકીયા ચોરી”

“ખુદાકી જખ નહીં ચોરી તો ફીર બન્દેકી કયા ચોરી.”

સોમદેવ—

—————

“મધુ ચાખે તો મનહરે, જરા પીયે લગભય”

“ભુત હઠે ચેના હઠે, બકે દીયો પીલાય.”

મુર્ચકાન્ત—

—————

“સાકીયા મંય અગર દુવા માગું....”

“તો બઝુઝ મંય કે ચોર કયા માગું.”

નાયકા—

૩

મંય વારી સર્ધયાં પીયો પીયોજી મદવા,

ગાલ ગુલાબી, લાલ શરાબી

ચાલ ચલત મતવારી, મોરે સૈયાં ખ્યારી;—

શત અનોખી, ચાંદની કી,

નેહ નયન છલકાય,

અધરકે પાન કરત પરસ્પર,

ખ્યારીકે મુખ મલકાય

દોનો રંગી, એક રંમચે

રંગાએ અનંજ રંગેમેં

પરસ પરસ છલકાય—

નાયકા—

૪

હારે ગોરી લટકેથી ચાલી

વાહ ! વાહ !

હારે ગોરી ચાલે ચટકતી ચાલ

આવો દીલહર શાણી મુખકાર

લેગે ભરથાર નવેલી આ નાર

રમે રંગે રે.....લી.

મીઠી મીઠી મધુરી વાણી,

ખ્યારા મુખ જોઈ લખણી.

પ્રીતે પીયે પ્રેમની ખ્યાલી,

પીવરાવો પ્રીયે ખાથમાં ઘાલી.

બીરસીંહ—

૫

ધારું શ્રી ધરણીધરનું થાય.

મુરખ મન ફેગટ શીદ પુલકાય—

પંચુ જનને મેઢ ચઢાવે,

રંક જનોને રાય બનાવે,

અદ્ભુત લીલા વીરલરણી,

કેથી તે ના કળાય.....મધુ,

સાહેલીએ—

૬

ચાલો સાહેલી હળીમળી સવે
જમ્યે જળ બળવા.....
અન્ય પુરૂષથી વીનોદ ન કરીયે,
સુધર્મ આચરવા.....
પાતેવૃત નૌકા સુખે વસીયે,
બવસિન્ધુ તરવા.....ચાલો.

સોમદેવ તથા વસુમતી—૭

તમે ચાલો ન ચાલો ચાહીને, ચાહું છું હું તમને
ખરો હું છું કે ખોટો છું, પુછી લ્યો આ વળી દમને
અરે જોથી અસતોષી, મને પરણી શું કરવાના
અમારાં ખાસડા ખાઈ, તમે છે મોત મરવાના
મરણુ આવ્યું હતું પણ ના મુવો તે આપણા માટે
તમારા પ્રેમની ચટણી, છળીલો પ્રેમથી આટે
નચાવે નેત્ર મારા નાચ, તેમજ નાચવું પડશે
કહી જો વાત ના માની, તમારો હાથનો પડશે
બનીને કુતરો તારો, તમે ઘરમાં પડી રે'શું
કરી હો હો તમાને માનથી જોલાવીને, લે'શું
તમે અશક્ત નથી પૂરા, હજી પણ કંઈ અધુરો છે
નથી સાબીલ થતું મ્હોંથી, તમે યોગ્ય પતુસા છે

તું છું વેલી, હું છું ધમલો, તું છે વીણા, હું કઠીઆયો
બન્યો છું ત્રેમમાં ઘેલો, હવે તો મારો કે તારો.

નાયકા—

૮

છેલ્લાને મારી નાબુક બેયાં મરોરી,
નાબુક બેયાં મરોરી મોરી. રે છેલ્લાને મોરી—
છલમલ કરી મોરી ચુરીઆની તોરી,
ગજરી પટક મોરી ફેરી રે— છે.
જલભરનનકો મંચ જાઉં નહીં જુમના,
મંચ તો નારી હું બાલી લોરીરે.—

સોમદેવ અને પ્રીયવંદા— ૯

ઉઠો ઉઠોને મહારાજ મારા,
રંગીલાળ રસીલાળ પ્રીતે પધારો મહારાજ.
મને છોડો વજગોમાં,
ખસો રાંડો અડથોમાં,
આ મરફીને કોમળીઆથી હું તો,
થાક્યો હાર્યો, આવ્યો છે કંટાળો છોડો અલી બાજ
આ તો લુતડી છે નખરાળી,
આ ઠાકણ ચુટેલ કાળી,
લો આ મળશે મન હરનારી, તો તુજને કહું,
ધુવ ધુતારી, માની નખરાં કરતાં મું મળ—ઉઠો.

કનકમંજરી—

૧૦

મહાલો સખી શાણી રાજે રંગે,
 સંવત શોભા નીરખીયે...સખી—મહાલો.
 સરસ સુવાસીત સુખકર પવને,
 સુમન સુરંજીત મનહર જોને,—મહાલો.
 અતી મન અમ્રતસમ સુખ સદને.
 વળી મધુ કલરવ શાન્તી દે શ્રવણે—

કનકમંજરી, સખીઓ-૧૧

અરે વાહવા સખી શાણી, ચાલો લટકતી ચાલ.
 અલી જાને ઠાલી શાને કરે મને ઓશીયાળ.
 વેલી મધુરી રસાળી, છબીલી દીસે રૂપાળી
 ચટક મટક લટક તારી ચાલ—અરે.
 સતાવો ના ખાલી બાઈ, મન માંહે હું મુઝાઈ.
 રીખાવો નાં અલી મન આમ—અરે.
 ભાવતું મનમાં ભાવે, ખાલી શું શીર હલવે.
 જાણી ચતુર તાલી ચાલ—અરે.

કનકમંજરી—

૧૨

સખી સ્વપ્નેરે મેં નીરખ્યા એ શામળીયા
 આવ્યા લટકે ચટકે અલી એ નાવલીયા—
 છબી કામણગારી જોઈ, શુધશાન વળી સહ ખોઈ
 નેત્ર એ શરેથી ધવાઈ—એ શામળીયા.

નયનાં મીઠાવી ને લોલાવી એ રસીયે,
 મુને રીઝવી નાચ નચાવી એ રસીયે.
 નીજ કરે આ કર લઈ લીધું ચુંબન એ રસીયે,
 સખી આંખ ખુલી ગઈ મારી—એ શામળીઆ.

સાહેલીઓ, } ૧૩
 કનકમંજરી } ગરબો.

વારી સાહેલી આવ્યો વસંત યુગ પહારમાં,
 પુષ્પવેલી ખીલી રહી,
 મધુ વધુ નાદ કરી કોયલડી બટકી રહી.—વારી૦
 વહે છે સમીર શીત, દીસે આનંદીત,
 ડાલે પલ્લવ આનંદથી, સ્વર્ગ સુખ સમસ્થાનજી,
 અધીકતા આ ઉપવને—વારી૦

(સાખી)

નીરખી પલ્લવ નવ તરૂં, વેલી હર્ષિત થાય;
 યુવતિ યોવન મત્તપણે, શામ લીના કંરમાય.
 મીઠડી મેનાના નાદથી અંગમાં,
 અંગના કંપે અનંગના ત્રાસમાં,
 જોની પુષ્પો રહ્યાં ખીલી,
 જમર સંગે મુરંજે રેલી.

(સાખી)

રત વસંત અમૃત સમી, અમૃત સમ સુખદાય;
અમૃત ધર શરી ઉદ્દણ વીણુ, અમીત કુમુદ તલસાય.

ખાળા બિચારી થાય, નાથ સાથ વીણુ કાય,
વીના શરી નીશા જાય, કહો કેવી તે દેખાય.

કનકમંજરી—

૧૪

અધીરું થતું દીલ મળવાને માટે,
સખીઓ લઈ સાંથ વીચરું એ વાટે—અધીરું.
પ્રેમી વસ્યા યોગી, રાંજને ઘાટે,
હુરાઈ ગયું ચિત્ત, મળશે એ હાટે—અધીરું.
નથી નાથ નીરખ્યા, કદી મેં આ નયને,
બધાપી છે ચોંટયું, આ ચિત્ત એ અરણે,
હ્યાં પુનઃ પુર્વે, હશે તોએ મળશે,
નહિં તો આ કાયા ચિતા માહી બળશે—અધીરું.

સુર્યકાન્ત અને વીરસીંહ-૧૫

હશે લવિષ્યે અંકે તો મળશું,
તાત માત બ્રાતને—
રામ મી લક્ષ્મણ તે વનવાસે,
લેટયા મહોદરને—હશે.

સુનામી દીધ મુખધી ઇશ દયાજે,
 શ્રવણ ગુણ ધરીએ—સુનામી
 પુરણ પ્રેમથી પીતાન્ની સેવા,
 સાધી સ્વર્ગ વસીએ—

મુર્યાકાન્ત—

૧૬

વિશ્વંતર અકળ આ સકળ માયા પ્રસારી,
 વિધવિધ રંગ અનુયમ વિભુ થોભા ન્યારી.
 તારણ તરણ, કરણ કારણ અસુરારી,
 મુઠ મતિમંદ મુરખ લે ઉદારી.

મેનકા—

૧૭

ત્યાગી જુઓ આ નાર,
 મારા હૈયાના હાર—મહારાજ.
 ભાવી પુણ્યાના હાર,
 મારા પ્રીતમના કાજ.—મહારાજ.
 મુર લોકેથી મુઠરી આવી મુકાય.—ત્યાગી.
 મૃમનયની ન મળવી, ભુલો કે હું જેવી,
 પ્રાણ વરવા હું આવી, આ વેલી નવેલી,
 ભુલો મળી થોગીરાજ, ભોગી મુરચાય.—ત્યાગી.

અંક બીજો.

—૩૦૬—

વીરસીહ—

૧૮

ધરો અરજી નગ ધારી,
સકળ દોષ દઈ નીવારી,
સુખકર તાત ઉગારી,
દુઃખ હરો ભય હારી.

કનકમંજરી—

૧૯

અમીઘર ક્યારે મળે,
દર્શન વીણુ જીવ તલસાય.—અમી.
અકોરી થઈ ફરં ઘેલી,
તરૂંવીણુ વ્યાકુળી આવેલી,
અલી વિયોગે કળી ન રંગે.

સુર્યકાન્ત—

૨૦

હર સમય શીર દુખથી ચેન ન ચિરા પળ,
તાત જાત મળે ક્યારે—
ધામ દીક્ષતું અરિ—હર.
ત્યાગી ધામ સોહામજી, ડાખામ અંમે મરી,
કરમ ગત આધીન ભાવી ઠા મુંઢસી—હર.

સુર્યકાન્ત—

૨૧

ૐ શંકર સુખકર વિભુ, પાપ નામું હું સ્વયંભુ
 નટા બુદ્ધ શીરે ધરી—ૐ
 નીરાધારના આધાર કમરૂ કરધાર,
 નીરંજન નીર્ગુણ ગંગ ધારી,
 ભસ્મ લેપન દેવ ડીગમ્બર સામ્બર,
 નામું નીરંતર મદન અરિ—ૐ

રાગમંજરી—

૨૨

વીરહ પીડાતી આ બહેની હું શાણી—
 પીયુ વીણ કોમળ કાયા સુકાણી—
 ગયો શુક વન વિષે ઉડી. નહીં કહીં દેખાય
 રહી મેના અહીં રણમાંય જુરતી દેખાય,
 નીશાકર વીણ નીરાશ નીશા—
 પાંખો વીનાની જેવી છે પંખીણી—
 શામ વીણ શાણી સુની છે સલુણી—

રાગમંજરી—

૨૩

રસભીન્સ વળીયા વાટેથી શર નયનાં ફેંકીને,
 સુધાકર ઢળીયા પશ્ચીમે સુધારસ રેલીને.
 ચીત્ત બીતને ચોરીને, જપતીને ત્યાગીને—રસ.
 સુખકર સુરતી અલબેલાળી,

મનહર મુરતી મુંદર વરની,
મેંરામણ મીઠ વીણ કુંજલેડી ખીચાસે,
કેનકે, રાગ, વીરસીંહ—૨૪

જય જય શીવ શક્તી—(૨)

તન મન ધન સહ શીશુગુણ, કરતા તમ ભક્તિ—જય.
ત્રિશુળ પાણી બેશ ખીરાળે, લયહર તમ મુરતી—જય લય.
મહીસાસુર મરદન કર, મુરતી વીજયવતી—જય.
અમ્મર અમ્મર અમ્મર ચુડલો, અમ્મર યુગ કીર્તી—જય અ.
અજરામર મહાદેવી, અમ્મર જમ જયોતિ—જય.
આદી અનાદી એક સ્વરૂપી, અનંત યશવંતી—જય અનંત
ધામે ધામ વીરાજીત, નમું આદ્ય શક્તી—જય જય શીવ
કેનકે, રાગ, વીરસીંહ—૨૫

સહાય હજે શ્રી ગીરીવર ધરજી,
લક્ષ્મીવર—વીનતી દીન જનની.
આપ અલૌકિક, નાથ ત્રિલોકી,
કષ્ટ અમારાં પ્રભુજી વીહારે,
કરતા હરતા વનમાળી
મુગ્ધીવ સ્હાયક હરવાળી
અશરણ શરણ ન યશોતન
સુખકર દુઃખહર ભજવીર
અરજી હયો દિવ્યારી—સહાય.

મેનકા—

૨૬

ક્ષમામાંહી શાન્તી નીત હોય, ભવ ભવ માંહે
પ્રતિ ચીન્ત દેવી ધરીયે, જ્ઞાની તમે—

આપની સ્ત્રીહઠ, એ યોગી હઠ,
ત્રીપુરારાથી નવ કરો વોપ હીમ સૂતે.—

કનકમંજરી રાગમંજરી-૨૭

ધરી કંથા શરીરે મેં, પીયુને શોધવા માટે,
મળે ના કાંઈ પણ સંદેશ, શોધ્યા વાટે ને ઘાટે.
વનોની ગીરીની કન્દ્રા, નીહાળ્યા વૃક્ષ ને ઝાડી.
પરંતુ ના મળી કંઈ ભાળ, ચીન્તા થાય છે ઘાડી.
ફરે ના કર્મના ખેલો, ગમે તે યત્ન આહરવો,
પછી શું લાભ છે ખેલો, નકામો ખેલ તો કરવો.
અરે ઓ રાનનાં પ્રાણી, કંઈ મમ નાથ દેખાડો,
અરે ઓ પક્ષાડની ટોચો, પીયુની ભાળ તો કાઢો.
અરે વૃક્ષો નજર ઉંચી, કરી સંદેશ તો આપો,
તમે છે અજ્ઞાન શી રીતે, અમારા દુઃખને કાપો.

સુર્યકાન્ત—

૨૮

દીન ગતી હું આશી પ્યાલી પ્રીય ગૃહ ત્યાગી,
રીપુ હું ભાગ્યના પાસ મહીં છું અભાગી.
દીનનાથ વારે ધા ભટકી ભટકી બાળ,
સાંહું શરૂં હરીહર બાંધે ધર તું દયાળ;

અંક ત્રીજો.

—૩૦૬—

કેનકમંજરી—

૨૬

દેવી તારી સમીપમાં બાળા હું બિચારી
 અરિ બની અપસરા પ્રાણને વીધારતી
 નથી મને લેશ લય, જીવનનો લયભારી
 નાથ નથી દરશન હું પામી.
 હમા કરો દેવી તમ દીન બાળની લાચારી.

નારદ—

૩૦

અભીમાની શું માનમાં મરે
 છતાં જુદી બધ અંધક કરે—
 ખેટી ખર મોટાઈ કરે શું
 અધમ અનીતી ઘાસ ચરે શું
 બે શીશ દશવીશ જીજ નિમીષમાં
 દશરથ નંદન હરે—અભીમાન

સોમદેવ, વસુમતી— ૩૧

ઓ રાજરે મુજ માટે સાહી સુરતથી મંગાવો,
 વળી પોલમાં શીવડાવો, હું પહેરી લટકે ચાહું.
 તમ પ્રીતમ સંગે મહાહું—

ઓ ડીયરે તુજ માટે, ફેશનેબલ માડી લાવું.
વળી પોલકાં શીવડાવું, તું ખ્યારી બહાલી લાગે,
વાંદા મેળાં માફ લાગે—

ઓ રાજરે મુજ માટે, ગાડી બે ગોડાની લાવો,
મુજ સાથે ફરવા આવો, નામી મીઠાકાઓ મંગાવો,
પ્રીતમ પ્રેમથી ખવરાવો—

ઓ બહાલીરે તું માટે હલવો, મુંબઈથી મંગાવો.
ઘારી સુરતની વળી લાવું, મારા હાથથી ખવરાવું.
ગુણીબલ ગોરાળી રીઝાવું—

મોતીઓના હારમાં વળી, હીરલા મુકાવો.
હું પહેરી ચાલું અક્કડ, સાથે જોશીજી ફકકડ,
લાવો બહાલી નાત રચાવો, લેવરાવો પ્રીયવર લહાવો.—

કનકમંજરી—

૩૨

સુભાગ્યવર પામી સલુણા ચીરતાજ

પામી...

....

....

....

સિન્ધુ હૃદય હૃષી ચંદ્ર ઉદયથી

કુમુદ નયન મુખદાય

ફેનેહી ઘેલી અમૃતવેલી

પંકજ ચરની શોભાય—

કનકમંજરી, સુર્યકાન્ત-૩૩

સ્વામી સદાયે નીલાવળે, ૭ શામળા—
રનેહે રસીલા રાજળે—

અંદ્ર કુમુદ હું પામી છળીલા,
તનમન, ધન તમપર વારૂ રસીલા—

કુંદરી દીલસર શાણી,
અમ્રત સમ પ્યારી વાણી,
આવી રસીલા લાલા

લેટો લાવે મહારાજ

હસી હસી અલીંગન દઇ, પ્રીયે પ્યારા—

સોમદેવ-વસુમતી— ૩૪

ખોલ મધુરી ખોલ, અરે તું શા માટે રીસાણી
મુઠો મારો હાથ હવે હું કુવે પડવા ચાલી

તું છળીલી, હું છળીલો

તુજ વીણુ ૭વડો નંચ

હું નવેલી નાર પણ મુરખ મળીયો ભરથાર—

માફ માગું, પાયલાગું,

માન મારી શીરદાર,

વા, પ્રાણના આધાર લેટી લ્યોને હૈયાહાર.

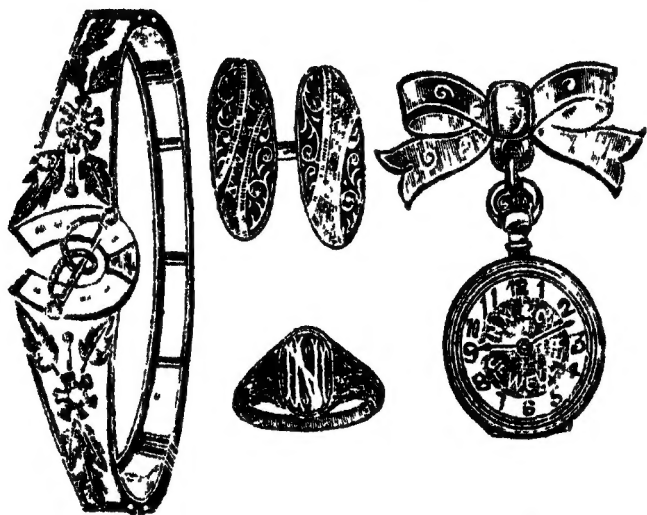
કંચનીઓ—

૩૫

વપધ મપ ગમ નીધ રે ગમપરે
 સારે સાની ધની સાધ મધ નીસા
 ગમરે સાનીધ પમ ગમ નીધ પમ ગરેસા—
 સાગ મધ મધની સારે સાની ધનીસા
 ગગરે સા નીસા ગમ પજ મગરે સાનીધ
 નીરે નીધ નીધ પમ ગમ નીધ નીધ પમ ગમ ગરેસા—

સોના ચાંદીના દાગીના ખરીદવાની ❧ ભરોસાદાર દુકાન ❧

શા. નરોત્તમદાસ નગીનદાસની કુંઠ

હરેક જાતના સોના ચાંદીના દાગીના ખનાવનાર તથા
વેચનાર તેમજ હરેક જાતના નવઃ ઘડીયાલો તથા તેને
ભૂતો હરેક જાતનો આશ્વાન વેચનાર તેમજ
જુના ઘડીયાળો દુસ્ત કરનાર.

એક વખત પધારી ખાત્રી કરવા વિનંતી છે.

૬૦ ખરાનપુરી, ભાગળ—મુરત.

